

II.

1. *Militæranliggende* skulde efter 1908 være uopsigeligt Fællesanliggende under Danmarks Raadighed, § 3, 3die Stk., og § 6, jfr. § 9, og Island var derefter i Krig, hvis Danmark blev inddraget i en saadan. Ifølge 1918 har Island intet med Danmarks Militæranliggende at gøre, jfr. § 19 og Udvalgenes Bemærkninger dertil. Islændinge bosatte i Danmark er trods Ligeberettigelsesbestemmelsen i § 6, 1ste Stk., ikke værnepligtige i Danmark, § 6, 2det Stk.

2. *De udenrigske Anliggende* skulde ogsaa ifølge 1908 være uopsigelige Fællesanliggende, § 3, 2det Stk., jfr. § 9. Danskerne skulde alene varetage dem „eftir umboði“ eller „fyrr hönd Islands“ (paa Islands Vegne), men for Island var ingen Deltagelse hjemlet i Behandlingen af disse eller andre Fællessager, uden hvis Danmarks Rigsdag vedtog det ved Lov, paa den anden Side skulde Island ikke deltage i Bekostningen ved dem paa nær Ydelsen til Kongen og Kongehuset, § 6.

Ifølge 1918 er Islands og Danmarks udenrigske Anliggende ikke fælles. Danskerne varetager dem kun paa vore Vegne i de næste 25 Aar og fremdeles, hvis vi ikke forandrer det ved Traktat eller Opsigelse ifølge henholdsvis almindelige folkeretlige Regler eller Bestemmelserne i § 18.

Danmarks Varetagelse af Islands udenrigske Anliggende ifølge 1908 var kun begrænset ved, at Traktater, som særlig berørte Island, kunde slutes uden Islands *Medvirkning*, § 3, 2det Stk.

Ifølge 1918 er Bemyndigelsen saaledes begrænset, at overhovedet ingen international Traktat, som Danmark slutter efter Forbundslovens Vedtagelse, gælder for Island uden islandske Regeringsmyndigheders *Samtykke*. Traktater sluttede før den Tid har kun Gyldighed paa Island, hvis de er blevet bekendtgjort. Island er saaledes ikke forpligtet ved hemmelige Traktater. Ingen saadan Begrænsning fandtes i 1908. Jfr. 1918 § 7, 4de Stk.

Ifølge 1908 var der ikke draget Omsorg for, at Mænd med særligt Kendskab til islandske Forhold deltog i Bestyrelsen og Arbejdet ved de udenrigske Anliggende. Al sliig Deltagelse fra Islands Side var ifølge § 6 betinget af, at Danmarks Rigsdag vilde vedtage Love derom.

Ifølge 1918 bestemmes, at vi kan anbringe vor kommitterede i Udenrigsministeriet til at varetage vore Sager der, at vi kan kræve, at der sendes paa vor Bekostning (med andre Ord islandske Sendemænd) Gesandter eller Konsuler til de Steder, hvor Danmark ikke har Gesandt eller udsendt Konsul, at vi ogsaa kan kræve, at vor betroede Mand anbringes paa vor Bekostning i ethvert Gesandtskab og Konsulat, og at vi kan sende i Samraad med Udenrigsministeren vore befuldmægtigede til andre Riger for at forhandle om særlige islandske Anliggende, jfr. § 7, 2det—3die Stk.

Om Danmarks og Islands udenrigske Anliggende var der en Bestemmelse i 1908 § 4, der svarer til 1918 § 12, dog saaledes, at i § 12 fremkommer det indirekte, at Island er en suveræn Stat, men det kan man mindre slutte fra 1908 § 4. I 1918 § 12 tales der om Afslutning af Traktater mellem Island og Danmark om Sager, hvorom der neppe vilde blive forhandlet mellem et suverænt og et ikke-suverænt Rige, saasom Retspleje, Eksigibilitet af det ene Riges Domme i det andet, Forbryderes Udlevering o. s. v., jfr. de danske og islandske Forhandlingsudvalgs Bemærkning til § 12.

I 1908 var der ingen Bestemmelse om Varetagelse af det ene Lands Interesser i det andet. I 1918 § 15 siges, at hvert Land træffer Bestemmelse for sit Vedkommende i denne Henseende. Island kan saaledes have Gesandt, Minister, Konsul eller befuldmægtiget, med hvad Navn det vil, i Danmark. Og Danmark lige saa paa Island.

3. *Statsborgerretten* var fælles efter 1908, dog saaledes, at hvert Land kunde meddele den med forbindende Virkning i det andet. Denne Bestemmelse kunde opsiges efter 37 Aar, jfr. 1908 § 3, 5te Stk., jfr. § 9.

Ifølge 1918 er Statsborgerretten straks særlig i hver Stat, se 1918 § 6, 1ste Stk., og de danske og islandske Nævns Bemærkninger dertil.

4. *Møntvæsenet* var ifølge 1908 fælles, men opsigeligt efter 37 Aars Forløb, se § 3, 6te Stk., jfr. § 9. Ifølge 1918 kan Island, naar det vil, tage Møntvæsenet i sine Hænder, se 1918 § 9.

5. *Højesteret* kunde Island overtage ifølge 1908, hvis det forandrede Landets Retsvæsen. Denne Bestemmelse voldte nogen Tvivl, og den var ogsaa neppe tilstrækkelig tydelig, se 1908 § 3, 7de Stk. Ifølge 1918 § 10 overtager Island den øverste Domsagt